



JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Varhennetun kieltenopetuksen periaatteet, tavoitteet ja huomioon otettavat asiat

Kristiina Skinnari

16.1.2019



Esityksen sisältö

- Varhainen kielenoppiminen/ varhennettu kielenopetus
- Miksi?
- Miten? Kuka?
- Varhentaminen opetussuunnitelman perusteissa (POPS 2014)
- Varhentamisen kokemuksia



Varhainen kielenoppiminen/ varhennettu kielten opetus

- Varhainen: ikä
- Varhennettu: suhteessa aikaisempaan käytäntöön
- Opetussuunnitelmaan, tuntijakoon, kieltenopetussuunnitelmaan (A1-kieli) merkitty (kunnat, koulut)
- Kielten opetus > kielikasvatusta jo varhaiskasvatuksessa
- Hankerahoituksella varhentaminen: monenlaista toimintaa eri koulutusasteilla



Varhainen kielenoppiminen?

- Kaikenikäiset oppivat kieliä
- Suurin osa maailman lapsista oppii toista kieltä varhaisessa lapsuudessa (Grosjean 2008)
- Kieliä opitaan myös kielenopetuksen ulkopuolella
- Kielen omaksuminen ja oppiminen
- Samanaikainen/peräkkäinen kaksikielisyys



Miksi varhentaa?

- Kansainvälistyminen, globalisaatio
- Euroopan neuvoston suositukset
- Kansallinen kielivaranto
- Varhentamisella pyritään vähentämään alueellista ja sosioekonomisesta taustasta johtuvaa kielitarjonnan ja kielten opiskelun epätasa-arvoistumista sekä hyödyntämään lapsille luontaista kielellistä herkkyyttä. Varhainen, toiminnallinen kieltenopetus tukee kielten opiskelutaitojen kehittymistä. (OPH)

Tutkimusta:

- Herkkyyksikausi?
- Motivaatio, asenne
- Hyödyttää, jos laadukasta (mm. Rixon 2014; Enever 2014)
- Pilottitutkimus hankkeista (Huhta & Leontjev 2018)



Millaisia valmiuksia varhainen kielenopetus kehittää? (mm. Kersten 2015)

- Madaltaa kynnystä: innostus, ennakkoluulottomuus, avoimuus, rohkeus käyttää kieltä
- Sanaston oppiminen: toistoa leikin, laulun ja pelien kautta
- Ääntäminen: joustavat identiteetit, matkiminen, leikillisuus
- Rutiinien nopea omaksuminen
- Ymmärtäminen ennen tuottamista (mutta esim. loruja voi oppia sitä ennen)
- Kielellinen tietoisuus: käsitys eri kielistä, kielten ja kielellisten piirteiden havaitseminen
- Kielenoppimisen taidot: kuunteleminen, vuorovaikutus
- Kognitiivinen hyöty (kaksikielisyystutkimukset)
- Identiteetti kielen oppijana ja käyttäjänä vahvistuu, ylpeys omista taidoista



Laadukas varhainen kielten opetus

	Varhaisen kieltenopetuksen laatutekijöitä
Enever (2015)	<ul style="list-style-type: none">– opettajien asiantuntemus– oppijoiden motivaation säilyttäminen– jatkuvuuden takaaminen– sopivat tavoitteet– koulun ulkopuolisen oppimisen tunnustaminen– paikalliset tekijät, jotka rajoittavat tai tukevat varhaisen kielenopetuksen järjestämistä
Rixon (2015)	<ul style="list-style-type: none">– ikätasoiset tavoitteet ja arviointi– toimivat jatkumot eri koulutusasteiden välillä– varhaiseen kielipedagogiikkaan perehtyneet opettajat– ikätasolle sopivat opetusmenetelmät ja -materiaalit– kaikkien osallisuuden ja osallistumisen varmistaminen
Euroopan komissio (2011)	<ul style="list-style-type: none">– tasavertaisuus– yhtenäisyys– jatkuvuus– pedagogiset ratkaisut– arviointi– henkilökunnan koulutus– huoltajien ja yhteiskunnan rooli



Kieltenopetuksen varhentaminen: päätös ja prosessi (OKM)

Valtioneuvoston päätös (20.9.2018):

- Kaikki Suomen ekaluokkalaiset aloittavat vieraan tai toisen kotimaisen kielen opiskelun 1. luokan keväällä 1.1.2020 alkaen.
- Muutoksia perusopetus- ja tuntijakoasetuksiin: A1-kielen opetukseen kohdennetaan 2 vuosiviikkotuntia vuosiluokille 1-2. Nivelvaihe on vuosiluokkien 1 ja 2 jälkeen.
- Opetuksen järjestäjät saavat valtionosuuden opetuksen rahoittamiseen.
- 10.8.2018 asti oli mahdollista lausua asetuksesta (lausuntopalvelu.fi) > 26 lausuntoa



Asetusmuutos: Perusopetusasetus

- Valtioneuvoston päätös 20.9.2018
- Perusopetusta annetaan oppilaalle ensimmäisellä ja toisella vuosiluokalla keskimäärin 20 tuntia työviikossa.
- aiemmin keskimäärin 19 tuntia työviikossa
- Perusopetuksessa annettava oppimäärä kasvaa nykyisin säädetyistä
- Lisäys ei vähennä muuta opetusta (Kajasto 2018)



Asetusmuistio (OKM 26.6.2018)

- Varhennettu A1-kielen opetus on tarkoitettu kaikille
- Oppilaiden vapauttamista ei lähtökohtaisesti voida pitää suositeltavana
- Opetusta tulee pyrkiä järjestämään oppilaiden lähtökohdat huomioon ottaen
- POPS: tavoitteiden ja pedagogisten ratkaisujen käytön tulee olla varhaisopetukseen sopivia
- Oppilaille tarvittaessa ohjausta ja tukitoimia (Kajasto 2018)



- Opetuksen järjestäjä voi päättää, mitä kieltä/kieliä tarjotaan A1-kielenä.
- Joustavuudella pyritään huomioimaan paikallisia tarpeita varhentamisen toteutuksessa ja varmistamaan, että A1-kielen valinnat voidaan toteuttaa opetuksen järjestäjien näkemyksen kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Opetuksen järjestäjä voi päättää, mitä A1-kieltä tai -kieliä oppilaille tarjotaan.
- Opetushallitus valmistelee syksyn 2018 ja kevään 2019 aikana perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin kuvaukset A1-kielen oppiaineen tehtävästä, opetuksen tavoitteista ja opetuksen tavoitteisiin liittyvistä keskeisistä sisältöalueista vuosiluokille 1 ja 2.
- Opetussuunnitelman perusteiden tulee valmistua 1.5.2019 mennessä. Tämän jälkeen kunnissa aloitetaan paikallinen opetussuunnitelmatyö siten, että paikalliset opetussuunnitelman muutokset tulevat voimaan viimeistään 1.1.2020.



POPS 2014

Vuosiluokat 1–2 (s. 17)

13.4.3 Vieraat kielet

Kielikasvatus

- Kielitaidon kehittyminen on monivaiheinen ja monikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy vuorovaikutuksessa ja käytännössä. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten taitojen sekä kielitietoisuudesta ja kielitaidosta. Koulun kieltenopetuksen lähtökohdaksi on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytännöistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaikissa oppiaineissa eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaidolleen sopivia tekstejä ja opiskelussa tarvittavaa tietoa. **Teksti ei ole vain kirjoitettua**
- Oppilaita ohjataan tiedostamaan kielten välisiä yhteyksiä muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuuden näkökulmasta. Monikielisyys on monikielien ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Oppilaita ohjataan hyödyntämään kielten monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja kannustaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä. **Monilukutaito?**



POPS 2014

Vieras kieli, A-oppimäärä Englanti, muu vieras kieli, saamen kieli

Oppiaineen tehtävä

- Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. **Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.**
- Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.



- Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.
- Opetus vahvistaa oppilaiden **luottamusta omiin kykyihinsä** oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus **edetä yksilöllisesti** ja saada tarpeen mukaan **tukea** oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.
- Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset **kiinnostuksen kohteet** otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.



Nykyiset tavoitteet (POPS 2014)

Esim. Englannin/muun vieraan kielen/saamen kielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Koulussa ensimmäinen vieras kieli tai toinen kotimainen kieli *alkaa useimmiten 3. vuosiluokalla*. A-oppimäärän opetus *voidaan kuitenkin aloittaa jo ennen 3. vuosiluokkaa*. Tällöin noudatetaan *A-oppimäärän opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon oppilaiden ikä*.

=> Lisäykset/ muutokset tavoitteisiin



Huomioon otettavat asiat?

- Miten järjestetään?
- Kuka opettaa?
- Mitä kieliä tarjotaan?
- Miten toteutetaan?
- Millaista on ikäkaudelle sopiva kielten opetus?



Selvitys varhennetusta kieltenopetuksesta Suomen kunnissa (Skinnari & Sjöberg 2018)

- Noin kolmasosassa Suomen kuntia A1-kielen opetusta oli varhennettu
- Tämä sisältää myös hankerahoituksella toteutuneita kokeiluja osittain varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen puolella
- Yleisimmin varhennettu englantia
- B1-kieli (RU) oli varhennettu kaikissa kunnissa 2016
- Esteitä: talous, päättäjien tuen puute, tuntikehys, tutkimus- ja kokemustiedon puute, opettajien koulutus ja rekrytointi, huoli osasta oppilaita, vanhempien kiinnostuksen puute, eriävät mielipiteet, kuljetukset, ajatus kielten opiskelun vaativuudesta



Esimerkkejä hankkeista

- Osa oppilaista on osallistunut varhennettuun kielten opetukseen vuosiluokilla 1 ja 2 osana Uusi peruskoulu -kärkihanketta vuosina 2017 ja 2018. Kärkihanke, jonka tavoitteena on ollut varhenta, lisätä ja monipuolistaa kielten opetusta päättyy vuonna 2019.
- Paikallisten opetussuunnitelmien laatimistyössä voidaan hyödyntää kärkihankkeessa syntynyttä varhaisen kielen oppimisen pedagogista osaamista.



Varhentamisen kokeilua (Inha 2018)

Vuosi kärkihanketta takana:

- yli 23000 oppilasta 2017–2018
- melkein puolet hankkeista varhensi A1-englantia (SA, RA, VE, RU, ES, SU, KI)
- jo varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa
- kielisuihkuttelua, kielimaistiaisia, integrointia oppiaineisiin, kielituokioita, tutustumispäiviä, työpajoja
- pedagogiikan ja kielitietoisien toimintakulttuurin kehittäminen yleisemminkin
- laajemman kielivalikoiman tarjoaminen

Kärkihankkeiden satoa:

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161216/Kieltenopetuksen%20varhentamiskokeilujen%20satoa-esite.pdf>



Pilottitutkimus kärkihankkeista (Huhta & Leontjev 2018)

- Oppilaiden (1–3 lk), opettajien ja huoltajien käsitysten kartoitusta, oppilaiden asenne ja motivaatio. Mahdollisuuksia tutkia, miten varhennettu kieltenopetus vaikuttaa vieraan kielen oppimiseen.
- Tulosten mukaan oppilaat ovat kokeneet oppineensa paljon jo ensimmäisen puolen vuoden aikana. E erityisen mieluisia ovat olleet toiminnalliset opetusmenetelmät, joiden avulla englantia on opittu huomaamatta.
- Kolmasluokkalaisilla englannin käyttö huomattavasti lisääntynyt.
- Valtaosa 1.-, 2.- ja 3.-luokkalaisista piti englanninopiskelusta paljon tai tosi paljon
- Opettajien ja huoltajien kokemukset pääosin myönteisiä



Sukupuolivaikutuksen näkökulma (Inha & Huhta 2018)

Suurimmat erot näkyvät sanastotehtävässä, jossa erityisesti kolmasluokkalaiset pojat suoriutuivat selvästi tyttöjä paremmin.

Lisäksi sekä toisella että kolmannella luokalla pojat tekivät tyttöjä vähemmän virheitä englannin kielitehtävässä. Tyttöjen suoritukset olivat tarkempia suomenkielisessä kielitehtävässä. Tulosten mukaan englannin kieli on vahvemmin hallussa pojilla jo toiselta luokalta lähtien. Tyttöillä suomen kielen hallinta on vahvempaa heti ensimmäiseltä luokalta lähtien.

Eroja huomattiin poikien ja tyttöjen välillä myös englannin käytössä vapaa-ajalla. Pojat pelaavat englanninkielisiä tietokonepelejä enemmän kuin tytöt. He myös katsovat enemmän englanninkielisiä tv-ohjelmia ja lukevat enemmän tekstejä englannin kielellä. Tytöt sen sijaan kuuntelevat enemmän englanninkielisiä lauluja vapaa-ajallaan. oppilaat pitivät englannin kielen opiskelusta sukupuolesta riippumatta.

Ensimmäisellä ja toisella luokalla tyttöjen ja poikien suhtautumisessa englannin opiskeluun löydettiin vähäisiä eroja. Alkuopetuksessa tytöt pitivät englannin opiskelusta enemmän kuin pojat, mutta erot tasaantuivat kolmannella luokalla.



Varhentamispäätös:

https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/valtioneuvosto-paatti-peruskoulun-tuntimaaran-kasvattamisesta-kieltenopetus-alkaa-jatkossa-jo-ensimmäiselta-luokalta

Kieltenopetuksen varhentamisen kysymyksiä:

<https://minedu.fi/kielen-opetuksesta-kysyttya>



Ideoita varhentamiseen

Moate & Kangasvieri 2018:

<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kielikoulutus-ja-yhteiskunta-joulukuu-2018/varhemmin-helposti-luokanopettajien-kaytannon-ideoita-kieltenopetuksen-varhentamiseen>

Tampereen kaupunki: Kieliä kehiin!

<http://kieliakehiin.blogit.tampere.fi/materiaalit/kikatus/>



Erityisavustukset kielten opiskelun kehittämiseen haettavina

Verkkouutinen 22.12.2016

Opetushallitus on käynnistänyt perusopetuksen järjestäjille avustushaun kieltenopiskelun varhentamiseen, kehittämiseen ja lisäämiseen tähtääviin kehittämishankkeisiin. Haku on auki 22.12.2016-13.2.2017.

- Haku liittyy Uusi peruskoulu -ohjelman kieltenopetusta koskevaan kokeiluun.
- Hankkeiden kautta haetaan alueellisia tai paikallisia malleja, toimintatapoja ja uudenlaisia rakenteita kielten opetukseen. Tavoitteena on varhentaa tällä hetkellä tarjottavien kielten opetusta tai lisätä kielivalikoimaa. Hankkeiden toivotaan kohdistuvan kieliin, joita opiskellaan harvemmin. Hankkeiden kautta etsitään myös keinoja varmistaa opetuksen järjestäjien kieliohjelmissa tarjolla olevien kielten opiskelun käynnistyminen tai paikkakunnalla aikaisemmin opiskeltujen kielten opiskelun aktivoiminen.
- Avustusta voivat hakea perusopetuksen järjestäjät, perusopetuksen järjestäjien muodostamat alueelliset verkostot tai perusopetuksen järjestäjien koordinoimat verkostot, joissa on mukana varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestäjiä.



Materiaaleja

https://www.oph.fi/kehittamishankkeet/kieltenka_rkihanke/varhentaminen/materiaaleja

Varhaista kielenopetusta kaikille. Selvitys varhaisen ja vapaaehtoisen kielenopetuksen tilasta sekä toteuttamisen edellytyksistä kunnissa (2018). Linkki selvityksen verkkojulkaisuun:

<https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/tutkimus/julkaisut/pdf-julkaisut/varhaista-kielenopetusta-kaikille-4.pdf>



Lähteitä

Enever, J. 2015. The Advantages and Disadvantages of English as a Foreign Language with Young Learners. Teoksessa Bland, J. (toim.) 2015. *Teaching English to Young Learners. Critical Issues in Language Teaching with 3–12 Year Olds*. London: Bloomsbury, 13–29.

Euroopan komissio. 2011. *Language learning at pre-primary school level: Making it efficient and sustainable. A policy handbook*. Commission staff working paper. European Strategic Framework for Education and Training (ET 2020). Bryssel: Euroopan komissio.

Grosjean, F. 2008. *Studying Bilinguals*. Oxford: Oxford University Press.

Huhta, A. & Leontjev, D. 2018. *Kieltenopetuksen varhentamisen kärkihankkeen seurantapilotti*. Helsinki: Opetushallitus.

Inha, K. (2018). Vuosi kärkihanketta takana. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*. Soveltavan kielentutkimuksen keskus, Jyväskylän yliopisto; Kielikoulutuspolitiikan verkosto. <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kielikoulutus-ja-yhteiskunta-kesakuu-2018/vuosi-karkihanketta-takana>

Kajasto, A. 2018. Suullinen esitys Kielenopetuksen varhentamisen juhlaseminaarissa. Helsinki 13.12.2018.

Kersten, K. 2015. Bilingual pre-primary schools. Language acquisition, intercultural encounters and environmental learning. Teoksessa Mourão, S. & Lourenco, M. (toim.) *Early Years Second Language Education. International perspectives on theory and practice*. Lontoo: Routledge, 29–45.

Rixon, S. 2015. Primary English and Critical Issues: A Worldwide Perspective. Teoksessa Bland, J. (toim.) 2015. *Teaching English to Young Learners. Critical Issues in Language Teaching with 3–12 Year Olds*. London: Bloomsbury, 32–50.